

končnic je slovenska posebnost in nepogrešljiv del naše ljudske kulture. Dopolnjujejo jo trije panji kranjiči, katerih prednji del so panjske končnice, barvna slika »kranjskega« čebelnjaka (delo akademskega slikarja Jake Torkarja) in osem fotografij tipičnih oblik slovenskih čebelnjakov ter spremno besedilo. Razstavo spremlja katalog z besedilom v slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku ter 28 barvnimi reprodukcijami. Sestavlja jo 10 pleksi škatel s končnicami, pano z barvno sliko čebelnjaka, 4 panoji s fotografijami, pano s spremnim besedilom in sestavljivo ogrodje, ki se lahko prilagaja prostoru. Razstava obsega 15 dolžinskih metrov.

Podrobnejše informacije lahko dobite po telefonu pri obeh avtorjih. Za objavo na internetu se bomo dogovarjali z Danom Podjedom.

Pred sestankom nas je prijazno pozdravil direktor Loškega muzeja, na koncu pa smo si ogledali novo postavitev stalnih etnoloških zbirk Loškega muzeja, po katerih nas je popeljala višja kustodinja Mojca Šifrer - Bulovec.

Sestanek je bil s prijetnim kramljanjem končan ob 14. uri. Ker je bilo to naše zadnje srečanje v letu 1999, smo si ob slastni torti, ki jo je »častil« Loški muzej ob svojem visokem jubileju, zaželeli uspešen delovni začetek v novem tisočletju, enako velja tudi za vse etnologe muzealce.

Irena Keršič je kot ponavadi poskrbela za fotodokumentacijo.

Inja Smerdel

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ OD JANUARJA 1999 DO JANUARJA 2000 – POROČILO O DELU

Tako kot je ena in ena enako dve, tako je tudi seštevek dveh polletnih poročanj enak enemu celoletnemu poročilu. Vsote števil so dvojne ter tu in tam celo trojne, vsebina ustrezno zaokrožena. Že ko sem pred pol leta sedla pred svetleče prazen računalniški ekran, da bi ubesedila preteklih šest mesecev delovnega utripa v Slovenskem etnografskem muzeju, sem se spraševala, zakaj pisati o nečem, kar je bilo vendar vidno, celo odmevno, in o čemer najbolj prijemljivo priča kup natisnjenih publikacij, lepakov, vabil in zapisanih vtisov. Odbijal me je občutek neobhodnega ponavljanja posameznih stavkov in nekaterih že večkrat zapisanih ugotovitev. Odbijala me je tudi večna dilema med »povedati vse« – kar ni niti potrebno in ne bi bilo niti smiselno, čeprav šele »vse« sestavlja celostno podobo raznolike muzejske dejavnosti – in »povedati selekcionirano«, poudariti le bistveno. Tudi danes ni ob seštevanju in vrednotenju dela v dvanajstih mesecih preteklega leta moje občutenje nič drugačno.

Slovenski etnografski muzej je nedvomno tudi svoje drugo leto na Metelkovi »preživel zelo intenzivno, ustvarjalno in izjemno delavno«. Izpeljali smo vse načrtovane, prijavljene in sofinancirane projekte in poleg tega še nekaj manjših akcij, kakršne kot živahna in odprta kulturna ustanova, ki se z občutkom odziva na ustrezne pobude, z veseljem sprejemamo v svoje okrilje.

Razstavna dejavnost

Tudi z letošnjim razstavnim ciklusom smo skušali čim dosledneje upoštevati našo programsko usmeritev, v skladu s katero v vsakokratnem ciklus umeščamo poleg osrednje, domače, »hišne« muzejske razstave vsaj po eno razstavo (ali kak drug kulturni dogodek), ki je plod sodelovanja z zamejskimi ustanovami, z ustanovami iz drugih evropskih držav; razstavo, ki približuje kulturno dediščino ali način življenja med nami živečih pripadnikov drugih etnij, ali razstavo oziroma dogodek z zunajevropskimi vsebinami.

Razstavna hiša SEM, začasno razstavišče

Ciklus leta 1999 je 4. marca (do 28. marca) odprla razstava **Vonj po morju** (kustodinja razstave Polona Sketelj, postavitev Mojca Turk, video Nadja Valentinčič) o slovenskem morskem ribištvu med Trstom in Timavo skozi stoletja. Pripravil jo je zamejski samohodec Bruno Volpi Lisjak (in ne katera izmed tamkajšnjih ustanov), pomorščak in ponosen Slovenec, zaljubljen v svojo kulturno dediščino. Na razstavi smo javnost seznanjali tudi z edinstveno muzealijo iz naših zbirk, s čupo, drevakom izjemne velikosti, oblike in namembnosti, ki čaka na svoj prostor v še vedno neprenovljeni razstavni hiši. Razstava se je aprila preselila v Tehniški muzej Slovenije.

V okviru gostovanj evropskih držav je s pomladjo, od 1. aprila do 16. maja, prišla k nam razstava **Pisane kraslice, pirhi z Moravske** (kustodinja razstave Bojana Rogelj Škafar, postavitev Mojca Turk in Jaroslava Mrhačova). Razstavo avtorice dr. Eve Večerkove, kustodinje Moravskega muzeja v Brnu, je »omogočil« 20. člen Programa sodelovanja v kulturi, izobraževanju in znanosti med slovensko vlado in vlado Češke republike za obdobje 1998–2002.

Poleg gradiva iz Moravskega muzeja so si obiskovalci lahko ogledali še zbirko devetdesetih čeških (med njimi tudi moravskih) *kraslic* iz zapuščine slovenskega arhitekta Ivana oziroma Johna Jagra (1871–1959) in njegove kolorirane risbe moravskih pirhov, ki jih hranijo v biblioteki Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Razstavili smo jih v sodelovanju s kolegico Sinjo Zemljič Golob z Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Tretjega junija smo slavnostno in razigrano odprli našo osrednjo razstavo leta 1999, **Igrače - stare in nove, moje in tvoje**, avtorice Tanje Tomažič (postavitev Jurij Kocbek, zvok Boštjan Perovšek). Z njo smo stopali proti izteku predzadnjega in v začetek zadnjega leta tega tisočletja, saj je bila na ogled do srede januarja leta 2000. Poleg ogleda razstavljenih zbirk, ki je bila zvočno oživiljena, smo našim najmlajšim, mladim in tudi malo manj mladim obiskovalcem omogočili sproščeno igro v opremljeni muzejski igralnici. Okoliškim in drugim otrokom pa smo v parku pred vhodom v razstavno hišo uredili še pravo otroško igrišče z gugalnicami in vrtiljakom.

Upravna hiša SEM, razstavišče na hodnikih

Do srede marca preteklega leta si je bilo mogoče na hodnikih naše upravne hiše ogledati prigodno razstavo **SEM poldrugo leto na Metelkovi, vidni sadovi dela** (postavitev Mojca Turk), ki smo jo ponosno odprli tik pred iztekom leta 1998, 17. decembra. Z njo smo želeli vizualno predstaviti svoje delo muzeja: razstave, novo celostno podobo, založniško in pedagoško dejavnost ter nove pridobitve – nakupe in donacije.

Med 25. marcem in koncem aprila smo gostili vznemirljivo fotografsko razstavo ... **pozdravite mi Sarajevo**. Postavili so jo študentje Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo, ki so v sklopu seminarja Etnologija Balkana predlani decembra obiskali Bosno in Hercegovino ter nato pripravili predstavitev svojih

povojnih fotografskih impresij.

Osmega aprila smo se ponovno poklonili svetovnemu dnevu Romov. Naš »hommage« svetovnemu dnevu Romov 2 je bila prigodna razstava Romi, kako jih vidimo? z večerom romske poezije (v sodelovanju z Zvezo romskih društev). Razstavili smo povedne risbe dvanajstih srednješolk (dijakinj Srednje vzgojiteljske šole in Gimnazije Ljubljana), ki so upodobile svoje predstave o Romih.

Ob mednarodnem dnevu pregnancev, 16. junija, smo odprli vrata še fotografski razstavi Fildžan (do 18. julija), s katero je skupina bosansko-hercegovskih študentov pregnancev, članov Fotoklepetalnice (dela projekta Pregnanci KUD-a France Prešeren), upodobila nekaj elementov njihove tradicijske kulture.

Jeseni smo sodelovali pari praznovanju stopetdesete obletnice prihoda prvega vlaka v Ljubljano. 16. septembra smo odprli razstavo Lukamatija je šembrano živ konj, ki sta jo samostojno pripravili mladi etnologinji Sonja Bregar in Boža Grafenauer. Sredi oktobra smo razstavo sklenili z gostom muzeja dr. Matjažem Kmeclom, ki je nastopil z esejem Železnica pride – kaj pride pa z njo?

Drugega decembra smo ob predstavitvi knjižne novosti Andrijana Laha Vse strani sveta – Slovensko potopisje od Knobleharja do današnjih dni odprli še istoimensko razstavo, ki smo jo postavili v sodelovanju z založbo Rokus in z nekaterimi potopisci (kustos razstave absolvent Jaka Repič).

Zunaj domače muzejske hiše

Z razstavno dejavnostjo smo seveda stopali tudi čez prag domače muzejske hiše. Med potekom generalne konference Evropske mreže etnografskih muzejev, ki je bila v Namurju v Belgiji (od 10. do 12. februarja), smo sodelovali (fotografije in spremno besedilo Irena Keršič) na skupni evropski razstavi Starost 1900–2000. Med 13. in 19. majem smo se predstavili na lanskem Muzejskem sejmu v Cankarjevem domu, s temo Moj najljubši predmet. Z vilo »Pri treh punčkah«, z razstavno sejemsko stojnico, oblikovano kot hišica za punčke (postavitev Mojca Turk, zamisel I. S.), in z izborom najljubših predmetov muzejske svetovalke Tanje Tomažič smo napovedovali njeno in našo razstavo Igrače – stare in nove, moje in tvoje. Junija pa se je začel čas za veliko selitev, za že lep čas dogovorjeno mednarodno gostovanje razstave Udomačena svetloba (etnološki pogled na svetila ...) avtorice Irene Keršič (postavitev Mojca Turk, video Nadja Valentinčič, zvok Lado Jakša) v Etnografskem muzeju v Zagrebu. Slavnostno odprtje je bilo 29. junija, gostovanje pa smo sklenili 12. oktobra.

Število obiskovalcev

V obeh muzejskih hišah na Metelkovi si je naše razstave do konca decembra 1999 ogledalo 19.684 obiskovalcev. Skupaj z udeleženci muzejskih delavnic, predavanj, etnovečerov (Slovenskega etnološkega društva) in različnih sestankov smo v muzeju do konca leta našli 22.988 obiskovalcev.

Redna dejavnost

(raziskovalna dejavnost, delo v muzejski dokumentaciji in knjižnici, odnosi z javnostmi, pedagoška dejavnost, delo v konservatorsko-restavratorskih delavnicah, nove pridobitve, izobraževanje)

Raziskovalno delo kustodinj in kustosov je bilo večinoma povezano z večletnim, že kar stalnim, »rednim« hišnim projektom sistematičnega urejanja zbirk in njihovega raziskovanja. Mag. Andrej Dular je spomladi končal katalog zbirke modelov za modritisk in jeseni še uvodno študijo o tej obrtni dejavnosti na Slovenskem ter o zbirki modelov v SEM-u. Do konca leta ju je pripravil za objavo v Knjižnici SEM. Mag. Janja Žagarjeva je urejala zbirki pokrival in perila ter začela raziskave in priprave, povezane z objavo zbirke pokrival. Raziskovala je tudi arhivsko in drugo primerjalno gradivo, ki bo pomagalo ovrednotiti vzorčno knjigo loškega tkalca Jožefa Bernika iz leta 1878 (odkrito med raziskavo v okviru projekta Linen on Net). Bojana Rogelj Škafarjeva je preučevala zbirke predmetov, ki so bili v rabi kot ljubzenska darila (trniči in pisave za trniče, preslice ...), ter napisala razpravo o ljubzenskih darilih v slovenski tradicijski kulturi za katalog razstave Ljubezen je v zraku (odprli smo jo letošnjega februarja), Irena Keršičeva pa je nadaljevala pisanje razprave o še neobjavljeni zbirki svetil. Sklenjeno je bilo, naj bi vsak kustos – ne glede na objavo (odvisno od ritma izhajanja Knjižnice SEM) in še posebej z mislimi na stalno postavitev študijskih zbirk, Urejeni svet predmetov in Enciklopedijo stvari – (odvisno od obsega zbirke) sistematično uredil in preučil vsaj eno zbirko na leto. Kontinuirano, čeprav bolj umirjeno (zaradi nam neljubega odlašanja s prenovo razstavne hiše), je potekalo tudi delo za stalno razstavo, zlasti izdelava podrobnejšega scenarija »Zgodbe o preživetju in o razkošju«, muzejske upodobitve slovenske tradicijske kulture skozi življenjsko zgodbo o posamezniku in njegovih družbenih vlogah (mag. Janja Žagar).

V oddelku muzejske dokumentacije so se v prvi polovici tega leta intenzivno ubadali s sistemskimi rešitvami (še posebej z usklajevanjem z mednarodnimi etnološkimi standardi) za vnos dokumentacijskega sistema v program, ki so ga razvili v Mestnem muzeju. Tako prilagojen program je bil do konca leta tudi testiran in ima že prve poskusne uporabnike.

V okviru rednega dela je bilo inventariziranih 1.364 fotografij, 1.251 negativov in 497 diapozitivov. 4.700 diapozitivov je bilo urejenih po novi metodi shranjevanja. Natisnjenih je bilo 570 kartotečnih kartonov o glasbilih, ki so bila fotografirana in popisana ob razstavi Godci in godčevstvo na Slovenskem. Pridobljen je bil celoten hišni arhiv (25 listin) iz Posavja, 171 starih fotografij in zvezek izgnanskih pesmi.

Pri pripravi razstave o fotografu Franu Veselu je oddelek sodeloval tudi z Moderno galerijo in nadaljeval aktivno delo v okviru delovne skupine za etnologijo CIDOC. Za projekt Handbook of Classification Systems Used in Ethno Museums so naredili pregled etnoloških klasifikacijskih sistemov, kakršne uporabljajo slovenski muzeji. Izsledki navedenega projekta so že objavljeni. Mednarodna delovna skupina za etnologijo je začela delo pri novem projektu Multilingual Dictionaries of Ethno Data Standards. Njegovo usklajevanje je prevzela Alenka Simikič, izvoljena soproedsdnica delovne skupine.

V muzejski knjižnici je nemoteno potekalo redno knjižnično delo: katalogizacija monografij, katalogizacija periodičnih publikacij, izdelovanje bibliografij delavcev muzeja in njihovo vnašanje v COBISS, izdelovanje bibliografije revije Etnolog, iskanje po elektronskih virih za potrebe kustodinj in kustosov, izposoja, posredovanje različnih informacij in izdelovanje hemeroteke.

Statistika bibliografske obdelave knjižnice SEM za leto 1999 je

videti takole:

sprotna in retrospektivna katalogizacija monografij - 230 enot, članki - 88 enot.

Pregledanih in bibliografsko obdelanih je bilo 2.239 letnikov revij oziroma 5.489 enot.

Med dejavnosti naše knjižnice spadata tudi distribucija in popularizacija publikacij, ki jih izdajamo. Med muzejem in nekaterimi drugimi ustanovami je potekala redna izmenjava publikacij, izdelana sta bila baza podatkov za vodenje evidence o nakupu ter izmenjavi serijskih publikacij in poseben prodajni katalog. Knjižnična študijska čitalnica pa je prijazno gostila tudi hišne tiskovne konference.

Vodja knjižnice dr. Nena Židov je razmeroma dosti časa posvečala uredniškemu delu pri izdaji nove knjige v zbirki Knjižnica SEM (Tanja Tomažič, Igrače) in pripravi obeh zvezkov naslednjega, devetega letnika Etnologa (zbornika referatov mednarodnega simpozija Etnološki in antropološki vidiki preučevanja smrti in redne številke). Poleg rednega dela in drugih navedenih dejavnosti knjižnice pa je ta vključena še v projekt priprave priročnika za odpis gradiva, ki ga vodi sekcija za specialne knjižnice.

Delo *službe za odnose z javnostmi* oziroma *komunikacijske službe* je potekalo v neposredni povezavi z razstavnimi projekti in drugim javnim muzejskim delovanjem. Poleg koordinacije projektov, marketinga, protokola in organizacije odprtij, oglaševanja in obveščanja, dopolnjevanja spletnih strani muzeja (skupaj s Tonetom Pircem), pisanja vlog, pisem in zahvalnih pisem pokroviteljem, priprave gradiv in sporočil za tisk, organizacije tiskovnih konferenc ipd. je Nina Zdravič Poličeva, vodja komunikacijske službe, sodelovala tudi pri organizaciji letošnje konference EMYA v Ljubljani.

V neposredni povezavi z razstavnimi projekti je potekalo tudi delo naše *pedagoško-andragoške službe*. Muzejska pedagoginja Sonja Kogej Rusova je po razstavah vodila 79 predšolskih, 115 osnovnošolskih in 13 srednješolskih skupin. V okviru razstav in (že tradicionalno) tudi sicer so potekale tudi dobro obiskane muzejske delavnice, izdelovanje vozlov in barčic iz orehovit lupin (ob razstavi Vonj po morju), pirhov in velikonočnih živalic (ob razstavi Pisane kraslice, pirhi z Moravske), ter »četrtkove delavnice« (ob razstavi Igrače) *Ecate bekate, Naredi si zmaja, Jaz možiček kopitljaček, Punčka iz cunj - igrača naših babic, Prstne lutke, Moda iz kartona, Naredi si svojo vas, Prehitimo šolski zvonec, Punčka iz volne, Cvetje, ki ne ovne, Moja hiška ima psa čuvaja, Pisana zvezda, Ptič iz papirja, Okrašena sveča, Miklavž, parkelj in angelček, Izdelovanje jasic iz testa* ... Poleg popoldanskih delavnic (ponavadi jih obiše 10 do 30 otrok) je muzejska pedagoginja priredilo še več delavnic za predšolske in šolske skupine, ki jih je obiskalo kar 3.590 otrok. Z najmlajšimi je izdelovala zajčke iz papirja, gugalne konjičke in poslikane lesene deščice - »panjske končnice« (slednje v sodelovanju z zunanjo sodelavko Vinko Mičlavčič), s šolarji pa cvetice iz papirja, pustne maske, »panjske končnice«, pisanice, vozle, možičke kopitljačke ... V prvih poletnih dneh je priredila delavnico slikanja »panjskih končnic« tudi za udeležence 35. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture. Organizatorji seminarja so več kot štirideset udeležencev z navdušenjem sprejeli tako neposredno seznanjanje z dediščino. »Bili so navdušeni in veseli nas, da so lahko s seboj odnesli tako pristen dokaz slovenske kulturne dediščine, ki so ga tudi sami oblikovali.«

V letu 1999 so postale naše »četrtkove delavnice« tako priljubile, da so postale stalnica muzejskega pedagoškega programa. Poleg delavnic je muzej v času razstave Igrače - stare in nove, moje in tvoje, svojim najmlajšim obiskovalcem omogočil še ogled nekaj lutkovnih in gledaliških predstav: 28. novembra *Kljukca in Pavliho*

(Gledališče Unikat), 5. decembra *Skrinjico želja* (Sven Vilar) in 12. decembra *Meh za smeh* (Gledališče Unikat).

Muzejska pedagoginja Sonja Kogej Rusova pa je precej sodelovala tudi z drugimi ustanovami, na primer z Zvezo prijateljev mladine Slovenije. Ocenila je trideset raziskovalnih nalog mladih zgodovinarjev s temo Obrt v mojem kraju.

V naših *konservatorsko-restavratorskih delavnicah* so se v prvi polovici tega leta - upoštevati moramo tudi redno konservatorsko vzdrževanje predmetov v depozu - še posebej ukvarjale z razstavnimi projekti. Poleg konserviranja oziroma restavriranja predmetov (med njimi tudi številnih novih pridobitev) za razstave Igrače - stare in nove, moje in tvoje, Ljubezen je v zraku in Modrotisk (v pripravi) so izdelali ali predelali razstavno opremo za razstave Vonj po morju, Pisane kraslice in Igrače ter skupaj s *tehnično službo* sodelovali pri postavljanju in podiranju razstav. V sodelovanju s tehnično službo za »likof« ob končani prenovi strehe - »pete fasade« so uredili tudi podstrešje razstavne hiše. za skupino konservatorsko-restavratorskih delavnic (in tehnične službe) pa je bilo verjetno najbolj zamudno obnavljanje opreme razstave Udomačena svetloba pred njenim gostovanjem v Zagrebu.

Za oddelek, še posebej za delo v depozu, je bilo v letu 1999 nabavljene nekaj nujno potrebne opreme. S prenosnim merilcem relativne vlage so začeli redno meriti in zapisovati vlago v depozu. Med najbolj ogrožene predmete so jeseni na osnovi meritev razmestili pet merilcev. V depozu je bilo opravljenega še nekaj adaptacijskega dela, kot so popravilo strehe, oken, prenova sanitarij in popravilo oziroma obnova dotrajane električne napeljave.

V konservatorsko-restavratorskih delavnicah so po potrebi sodelovali tudi z drugimi muzeji in s sorodnimi ustanovami, bodisi da je šlo za strokovne ogled, nasvete bodisi za pomoč pri konservatorskih in restavratorskih posegih (na primer svetovanje Šolskemu muzeju, pomoč Mestnemu muzeju ...).

Med *novimi pridobitvami muzejskih predmetov* poleg manjših sprotih nakupov (na primer žrmlje, sadni mlin, nekaj oblačilnih kosov, krogle za tretje indiga, roši za označevanje lastništva blaga ... - skupaj 354 predmetov) še posebej omeniti številne na novo pridobljene igrače (podarjene in kupljene), ki so med nastajanjem razstave smiselno dopolnile zbirko. Poteka pa tudi postopek pridobivanja predmetov iz Šantlove zapuščine (56 likovnih del in 96 kosov meščanskega pohištva ter drugih predmetov iz Šantlovega delovnega ali bivalnega okolja). Zbirka je bila korektno popisana, fotografirana in ocenjena.

V redno dejavnost spada tudi *izobraževanje*. Pri tem lahko omenimo delo mag. Mojce Terčelj, mag. Marjete Mikuž in mag. Andreja Dularja v zvezi z njihovimi doktorskimi disertacijami; Irene Keršič, Polone Sketelj in Ane Motnikar v zvezi z njihovimi magistrskimi nalogami; priprave na strokovne izpite; dopolnilno računalniško izobraževanje v zvezi z novim dokumentacijskim programom; skupen strokovni ogled razstave o Majih v Benetkah in udeležbo (mag. Janja Žagar, mag. Inja Smerdel) na delavnici *Strategic Management*, ki jo je decembra v okviru projekta Matra organizirala Skupnost muzejev Slovenije.

V okviru naše redne dejavnosti moramo omeniti tudi sodelovanje pri izobraževalnem programu Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete (vodeni obiski študentov po razstavah in depozih, v muzejskih prostorih, tematska predavanja kustodinj in kustosov SEM v okviru splošnega seminarja za slušatelje četrtega letnika in podiplomskega študija), sodelovanje pri izobraževalnem programu Univerze za tretje življenjsko obdobje (premestitev etnoloških predavanj v prostore muzeja, predavanja kustodinj in kustosov SEM), sodelovanje (pisanje gesel) pri skupnem etnološkem projektu, Priročniku slovenske etnologije, in

aktivno udeležbo posameznikov na različnih konferencah, strokovnih sestankih ipd., na primer na zborovanju Slovenskega muzejskega društva oktobra v Bohinju (A. Simikič, I. Keršič, N. Zdravič Polič, mag. I. Smerdel), na seminarju Arhivi, knjižnice, muzeji novembra v Rovinju (M. Drpič), na strokovno znanstvenem srečanju ob 80. obletnici Etnografskega muzeja novembra v Zagrebu (mag. I. Smerdel) ...

Založniška dejavnost

Osmi letnik naše znanstvene periodične publikacije **Etnolog**, ki je vsako leto obsežnejša (z lanskimi 517 strani smo jo razširili na 558), zato z izidom vedno malce zamuja, smo predstavili na tiskovni konferenci 18. marca. Posvetili smo ga nekdanjemu direktorju dr. Ivanu Sedeju in ga vsebinsko zamejili s področji ljudske umetnosti, stavbarstva, konservatorstva in notranje opreme, s katerimi se je tudi največ ukvarjal. Drugi večji muzejski založniški podvig, izdajo nove knjige v zbirki Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja, delo Tanje Tomažič **Igrače**, smo realizirali v maju in predstavili na tiskovni konferenci 2. junija. Poleg navedenega smo natisnili še zloženko ob razstavi **Vonj po morju** (tiskovna konferenca 4. marca), zloženko ob razstavah **Igrače – stare in nove, moje in tvoje in Udomačena svetlost**, katalog češke gostujoče razstave **Pirhi na Moravskem** (tiskovna konferenca 1. aprila), tri lepake (**Vonj po morju**, **Pisane kraslice ...**, **Igrače ...**), vabila (**Vonj po morju**, **Pisane kraslice ...**, **Igrače ...**) ter razmnožili tudi nekaj drugega informativnega gradiva o dogajanju v naši ustanovi (delavnice, predavanja, obe fotografski razstavi) in nekaj vabil (»hommage« svetovnemu dnevu Romov 2, »likof« na podstrešju razstavne hiše ...). Junija nas je razveselil dolgo pričakovani izid našega zbornika **Linen on Net** (tristo izvodov smo odkupili s pomočjo MK), s katerim smo reprezentančno sklenili mednarodni projekt *Linen on Net – the Common Roots of the European Linen Patterns*, ki je v preteklem letu potekal v okviru programa EU Raphael. Prispevki piscev iz vseh partnerskih držav so objavljeni v materinščini – finščini, švedščini, italijanščini, slovenščini – in v angleščini. V novembru je izšel deveti letnik **Etnologa**, prva številka, zbornik prispevkov z mednarodnega simpozija Etnološki in antropološki vidiki preučevanja smrti. V začetku decembra smo dočakali izid reprezentančnega **koledarja za leto 2000**, ki smo ga založili skupaj s Tiskarno Ljubljana. Z njim smo svojstveno napovedovali razstavo Ljubezen je v zraku. Konec decembra pa smo na pobudo slovenskega veleposlaništva v Canberri in s sodelovanju z Upravo RS za kulturno dediščino izdali še zloženko **A Little Piece of Slovenia in Australia**, The Slovene contribution to Cockington Green (Košček Slovenije v Avstraliji, slovenski prispevek za Cockington Green).

Mednarodno sodelovanje

V sklopu mednarodnega sodelovanja je v prvi polovici tega leta nemoteno potekalo delo v NET, Mreži evropskih etnografskih muzejev. Pri organizaciji tretje generalne konference Mreže evropskih etnografskih muzejev v Namurju v Belgiji je sodelovala slovenska dopisnica Irena Keršičeva (od 10. do 12. februarja 1999), se je aktivno udeležila in pripravila slovenski del skupne fotografske razstave s temo starosti (ki jo je realiziralo dvanajst evropskih muzejev, med njimi tudi SEM). Pisne prispevke v zvezi s temami šestih okroglih miz so napisale Tanja Tomažič, Nina Zdravič Polič, Bojana Rogelj Škafar in mag. Inja Smerdel. Referati konference bodo objavljeni v zborniku, ki smo ga uredili v SEM in pripravili za tisk v Ljubljani.

Raphaelov projekt *Linen on Net* se je zaradi subjektivnih težav finskega koordinatorskega januarja leta 1999 končal, čeprav smo vsi

partnerji že načrtovali novo prijavo in oblikovali izhodišča za nadaljevanje projekta. Marca 1999 pa je sledilo vabilo znanega koordinatorskega, ETN, European Textile Network, k novemu Raphaelovemu projektu *Virtual European Textile Heritage Sites »Itineraries«* (Virtualni vodniki za potovanja po mestih evropske tekstilne dediščine). Evropska komisija je namreč podaljšala program Raphael in razpisala »Action III«, za projekte, od junija 1999 do decembra 2001. V skupini je deset dokaj različnih evropskih muzejskih ustanov: nizozemski tekstilni muzej v Tilburgu, italijanska fondacija tekstilni muzej v Chieriju, nemški muzej tehnike in znanosti v Berlinu, finski muzej obrti v Jyväskylä, muzej Rubensova hiša v Antwerpnu, avstrijski etnografski muzej na Dunaju, nacionalni muzej noš v Lizboni, Embroiders' Guild Museum v Londonu, ruski etnografski muzej v St. Petersburgu in Slovenski etnografski muzej v Ljubljani. Prvega delovnega sestanka partnerskih ustanov v St. Petersburgu (25. in 26. junija) sva se udeležili mag. Janja Žagar in mag. Inja Smerdel. Sredi julija nam je koordinator sporočil, da je Evropska komisija predlog sprejela. Tako se za nas začne delo pri novem, skoraj triletnem mednarodnem projektu, s katerim Slovenski etnografski muzej (kot izbrani kontaktni informator za jugovzhodno Evropo) tokrat ne bo predstavljal le svojega gradiva, temveč bo na zemljevid evropske tekstilne dediščine, na podlagi pričakovanega sodelovanja, vnašal tudi tekstilne zbirke drugih slovenskih muzejev.

V okvir mednarodnega sodelovanja spada še junijski obisk (19. 6.) prof. dr. Patricie Lysaght z oddelka za irsko folkloro univerze v Dublinu, predsednice mednarodne komisije za etnološko preučevanje hrane, ki je prišla na ogled ustanov (SEM, ISN ZRC SAZU) in lokacij, gostiteljic in prizorišč 13. mednarodne konference s temo Hrana in praznovanje – od posta do preobilja. Konferenca bo od 5. do 11. junija leta 2000 v Ljubljani, Preddvoru in Piranu, s slavnostnim odprtjem in prvima dvema delovnima dnevnoma v Slovenskem etnografskem muzeju.

Tik pred koncem leta pa smo dobili v podpis pogodbo za projekt *Museums Energy Efficiency and Sustainability in Retrofitted and New Museum Buildings*, ki je bil prijavljen na razpis v okviru generalnega direktorata za energijo pri Evropski komisiji. K sodelovanju pri projektu nas je povabila skupina strokovnjakov ljubljanske Fakultete za gradbeništvo in geodezijo; naša razstavna hiša je bila zaželeni vzorčni objekt. Slovenski etnografski muzej bo s projektom pridobil nezanemarljiv delež finančnih sredstev za energetske izboljšave pri prenovi razstavne hiše, po prenovi pa do 50 odstotkov varčnejši, za vzdrževanje cenejši objekt.

Druge prireditve SEM

V našem muzeju se je tudi v tem letu »poleg vsega navedenega, ki nikakor ne more biti popolno, saj so v poročilih sodelavcev SEM nanizana še mnoga bolj ali manj vidna delovna prizadevanja, še marsikaj dogajalo«. Naj omenim le delovna srečanja in predavanja kulturnega društva Folk Slovenija in Društva čipkaric, delovna srečanja in ciklus predavanj članov skupine seniorjev Društva za prostovoljno in preventivno delo, sestanke članic Sile, sestanke in Etno večere Slovenskega etnološkega društva. Med 14. januarjem (prvo muzejsko predavanje za »tretjo univerzo«, predstavitev muzeja in razstave, mag. I. Smerdel, mag. J. Žagar) in 27. majem (javno predavanje mag. Veronike Aplenc o zgodovinskem razvoju ameriške etnologije) se je v SEM tako zvrstilo kar 26 različnih predavanj (dr. Gorazda Makaroviča, dr. Matjaža Kmecla, dr. Marka Terseglava, dr. Vita Hazlerja, dr. Ivana Šprajca, mag. Mojce Terčelj, mag. Janje Žagar, mag. Andreja Dularja, Polone Sketelj, Marina Kranjaca, Daria Marušiča ...) in nato do konca leta 1999 še 19 predavanj

(Bogdane Herman, Julijana Strajnarja, dr. Matjaža Kmecla, dr. Svaniborja Pettana, dr. Rajka Muršiča, Polone Sketelj, Tanje Tomažič, Irene Keršič ...); zadnja, ki so spremljala izid knjige Andrijana Laha o slovenskem potopisju od Knobleharja do današnjih dni in prigodno razstavo, pa so bila predavanja Boruta Koruna (V porečju Orinoka), Aleksandra Zalarja (Vietnam) in Marena Cestnika (Samotno je pokušanje sveta).

Pod prenovljeno streho razstavne hiše smo od 26. do 30. maja gostili Labirint »Križanke«, skrivnostno predstavo v okviru festivala Exodos, v režiji Gabriela Hernandeza (produkcija ŠOU Ljubljana). Naša posebno blavnostna in malce nenavadna osrednja prireditev tega leta pa je bilo **odprtje prenovljene strehe in podstrešja sicer še neprenovljene razstavne hiše**, nevsakdanji »likof« v čast »peti fasadi«. Veseli, da smo spet nekaj premaknili, in željni čimprej nadaljevati prenovu naše tako pričakovane razstavne hiše od temeljev proti vrhu, smo priredili »likof« na predvečer mednarodnega dneva muzejev, 17. maja, in nanj povabili Milana Kučana, predsednika Republike Slovenije, častnega pokrovitelja projekta novega Slovenskega etnografskega muzeja. V zadnjem trenutku se je opravičil s prijaznim pismom ter zamudil očarljiv večer, množico vzhicanih, praznično in optimistično razpoloženih ljudi in kulturni program: muziciranje *Ante Upedanten bande* s Pivke, enodneвно razstavo barvitih tkanih teles samostojne umetnice *Ete Sadar Breznik*, njenih *Imaginarnih prostorov*, in nastop *Polone Janežič*, študentke pri Studiu za pantomimo Andresa Valdesa, ki je ob razstavljenih statvah – krosnah iz Bele krajine iz 19. stoletja iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja – *tkala čas*.

V ta sklop je mogoče uvrstiti tudi tri protokolarnе obiske muzeja: 31. marca obisk soproge portugalskega finančnega ministra, 10. aprila obisk Jožefa Školčca, ministra za kulturo, in 15. aprila obisk Viktorije Potočnik, ljubljanske županje.

In na koncu, vendar ne kot najmanj pomembna, spada v ta sklop še majska podelitev Valvasorjeve nagrade in priznanja za dosežke v muzealstvu, saj so bile dobitnice letošnjega (skupnega) priznanja kar tri sodelavke Slovenskega etnografskega muzeja: kustodinja mag. Mojca Terčelj in Polona Sketelj ter muzejska svetovalka mag. Marjeta Mikuž.

Kadrovske spremembe in novosti

V tem okviru je mogoče za leto 1999 zapisati dobrodošlo novost, možnost odprtja novega kustodiata za slovenske izseljence in zamejce, za pripadnike narodnih manjšin in drugih etnij v Sloveniji. To pomembno vsebinsko pridobitev za Slovenski etnografski muzej bo nedvomno oživila mag. Daša Hribar, ki se nam je pridružila septembra.

Na kratko o investicijah

Ob izteku pomladi smo izpeljali nakup opreme za fotografski laboratorij in atelje, del opreme za avdiovizualni laboratorij in videoprojekcijsko opremo. Fotografski laboratorij in atelje sta sedaj kakovostno opremljena in bosta bodočemu muzejskemu fotografu zagotavljala ustrezne delovne razmere. Veliko pridobitev za kakovost muzejskega programa pomenita tudi nabavljeni videotop in večje projekcijsko platno. Za avdiovizualni laboratorij pa smo za zdaj pridobili le del načrtovane opreme. Nakup naprave za videomontažo bo namreč aktualen šele z odprtjem ustreznega delovnega mesta.

Pozno jeseni smo izpeljali tudi nabavo in montažo premičnih videokamer za zunanji nadzor bližnje okolice muzejske hiše na Metelkovi. Vdor nasilnega, destruktivnega in kriminalnega obnašanja v naše le na videz mirno okolje se žal še povečuje.

Celostna prenova naše razstavne hiše in drugih objektov na jugu Metelkove pa kljub vloženi energiji poteka že nekaj časa nerazumno počasi. Objekti medtem vidno propadajo. Loteva se nas občutek, da smo moteč urejen element v cenemem odprtem filmskem studiu z naravno povojno sceno. In vendar se z lastno energijo korak za korakom in docela nekonvencionalno premikamo. Pozno jeseni smo začeli končno prenavljati tretjino podstrešja razstavne hiše, na katerem so bila končana groba gradbena dela po prenovi strehe oziroma »pete fasade« in izvedbi železobetonske plošče. Tako bomo pridobili prostorno večnamensko dvorano, primerno za občasne razstave, predavanja, simpozije, predstave, koncerte ...

Muzej grad Goričane

Po majski novici, da so za leto 1999 na voljo sredstva za nadaljevanje prenove dvorca Goričane, je v oktobru gradbišče ponovno oživelo. Do konca junija smo pregledali staro dokumentacijo in pogodbe ter v juliju izbrali inženiring. V sodelovanju z občino Medvode smo sestavili strokovno komisijo za izbiro izvajalca in 20. avgusta objavili javni razpis. Oblikovan je bil tudi predlog programa dvorca (na temelju veljavnih programskih izhodišč, sprejetih leta 1996). Ta predvideva sožitje muzejskega in občinskega programa, ki bi bilo lahko okvir za delovanje kakovostnega kulturnega središča, privlačnega v občinskem in širšem merilu.

Vodja Muzeja grad Goričane kustos Ralf Čeplak Mencin je v letu 1999 s pomočjo dveh študentk etnologije in kulturne antropologije reinventariziral ter fotodokumentiral 239 predmetov kitajske zbirke Marije Skušek. Sodeloval je tudi pri pripravi in organizaciji razstav in kulturnih dogodkov drugih ustanov, tematsko osredotočenih na Tibet (na primer pri razstavi *Tibet v besedi in podobi* v Narodni in univerzitetni knjižnici ...), ter bil dejaven kot predsednik Slovenskega odbora ICOM.

V dvorcu Goričane je bilo kljub neustreznim možnostim za javne prireditve, zlasti v okviru občinskih kulturnih prizadevanj, izvedenih osem glasbenih, likovnih in gledaliških (lutkovnih) prireditev, v septembru pa so se zvrstili še štirje večeri *Jesenskih serenad*.

